

MONUMENTAAL GROEN; NIET LANGER STIEFKIND BIJ HERBESTEMMING

“Herbestemming betekent dat een bestaand pand een andere functie krijgt. Hierdoor komt het gebouw niet leeg te staan en wordt het niet gesloopt. Een deel van deze gebouwen heeft bovendien monumentale waarde. Vooral religieus erfgoed zoals kerken en kloosters, industrieel erfgoed en historische boerderijen heeft te maken met leegstand en dus ook met herbestemming.”¹

Tekst: Ronald van Immerseel

Fotografie: Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed

Bovenstaand citaat is te vinden op de website van de Rijksdienst Cultureel Erfgoed. Opvallend is dat er geen woord wordt besteed aan de omgeving van herbestemde monumenten, terwijl juist de “groene voet” vaak een belangrijke rol speelt bij herbestemming. Gelukkig wordt tegenwoordig de tuin- en parkaanleg steeds vaker gewaardeerd en integraal bij het herbestemmingsproces betrokken.

Aanleg vogelvrij

Veranderend gebruik heeft grote gevolgen voor de directe omgeving. Een buitenplaats die herbestemd wordt tot hotel, restaurant of gemeentehuis vergt aanpassingen zoals verharde wegen en parkeerlocaties. Om het monumentale gebouw te sparen en/of vanuit het oogpunt van de economische haalbaarheid van de herbestemming was de tuin- en parkaanleg in het verleden vaak “vogelvrij”. Dergelijke vroege herbestemmingen hielden weinig rekening met de architectuur van de omgeving. Een bekend voorbeeld hiervan vormt het als hotel herbestemde kasteel Oud-Wassenaer. In het door Eduard Petzold in 1876 ontworpen park verrees in 1975 pontificaal naast het huis een in de aanleg detonerend nieuwbouwcomplex.

Beresteyn te Voorschoten: parkaanleg onderscheidend

De buitenplaats Beresteyn is in 2009 na jaren van leegstand en verwaarlozing aangekocht door Amvest, een ontwikkelaar en woningbouw-belegger.

Amvest kocht Beresteyn met als doel de buitenplaats een toekomstbestendige herbestemming te geven en hier wonen in combinatie met zorg te realiseren. In de planvorming wordt expliciet het herstel van de parkaanleg opgenomen en de nieuwbouw wordt zorgvuldig en met respect voor

de parkaanleg ingepast.

Door herontwikkeling op de plek van het bestaande vastgoed met nieuwbouw kan een nieuwe generatie op Beresteyn komen wonen, en kan het parkbos als drager van de buitenplaats zorgvuldig worden beheerd en behouden. Bovendien zal het park worden opengesteld van zonsopgang tot zonsondergang. Voor Amvest vormt juist de parkaanleg binnen de herbestemming een onderscheidend karakter.

Huis Doorn: park wordt collectiestuk

In 1919 wordt Huis Doorn gekocht door de uit Duitsland gevluchte voormalig keizer Wilhelm II, die zich hier vestigt met zijn beroemde wagonladingen vol keizerlijke bezittingen. Na de Tweede Wereldoorlog komen kasteel en keizerlijke collecties in bezit van de Staat der Nederlanden en wordt Huis Doorn herbestemd tot museum gewijd aan Wilhelm II. Tegelijkertijd wordt echter het park versoberd en krijgt slechts het noodzakelijke klein dagelijks onderhoud.

Recent wordt echter de waarde van de parkaanleg (h)erkend en is een grootschalig herstel door het Rijksvastgoedbedrijf aanstaande. Tekenend voor deze koerswijziging is de titel van de uitgave van het Rijksvastgoedbedrijf; “Zonder park geen huis. Herstel monumentaal Park Huis Doorn”. Een van de uitgangspunten hierbij is “het park inzetten als levend, groen collectiestuk van rijksmuseum Huis Doorn: de renovatie leidt tot een keizerlijk park, dat past bij het cultuurhistorisch belang ervan, dat de bezoeker ook als zodanig kan beleven.”² Zo wordt het park 50 jaar later alsnog herbestemd tot groen collectiestuk binnen de keizerlijke collectie.

¹ <http://cultureelerfgoed.nl/dossiers/herbestemming>

² Rijksvastgoedbedrijf, Zonder park geen huis. Herstel monumentaal Park Huis Doorn (2015)